

OFFICIELE MEDEDELINGEN VAN DE N. N. W. B.

L I J S T

van bij de N. N. W. B. geregistreerde jachten, waaraan voor 1935 het Certificaat werd uitgereikt of het Certificaat verlengd.

Het Bestuur wijst er met nadruk op, dat tot de wedstrijden geen klasse-schepen mogen worden toegelaten, welke niet op deze lijst voorkomen.

TJOTTERS 4.70x1.70 M.

No.	Naam van het schip.	Eigenaar en Woonplaats.
1.	Eva	Jac. de Wilde, Sneek.
2.	't Swealtsje	P. Huizinga, Akkrum.
3.	Nannewijd	D. de Graaff, Heerenveen.
6.	Lutsche	W. de Vries, Scharsterbrug.
8.	Watergeus	W. J. v. d. Berg, St. Johannesga.
10.	Kabeljouw	D. Visser, Langweer.
11.	Anna	Tj. v. d. Meulen, Langweer.
12.	Waldduvel	P. v. d. Meulen, Zaandam.
13.	Brasem	P. v. d. Laan, Sneek.
14.	Harrie	H. Boelens, Hommerts.
15.	Friso	L. Zwaagstra, Gauw.
16.	Klomp	Ir. I. Ph. Korfhals Altes, Amersfoort.
17.	Lytse Jan	J. Hiemstra, Oudega (W.)

LARKEN.

No.	Naam van het schip.	Eigenaar en Woonplaats.
L		
1.	Meeuw	C. Stapensia, Menaldum.
2.	Arrow	D. Gros, Leeuwarden.
3.	Lies	Joh. Bosma, Lemmer.
4.	My Hobby	P. Gemser, Leeuwarden.
6.	Nünderke	G. Sikma, Sneek.
8.	Meeuw	S. Dijkstra, Leeuwarden.
10.	Poask	H. Geveke, Leeuwarden.
15.	Uftelecht	S. G. Dijkstra, Sneek.
16.	Antje	M. v. d. Werf, Sneek.
18.	Libel	E. Ligthart, Leeuwarden.
20.	Woelwater	D. van Delden, Sneek.
25.	O. R. C. A.	J. P. Bos, Haarlem.
26.	Uilespiegel	P. A. Bos, Haarlem.
28.	My Hobby	P. Brouwer, Zwolle.
29.	Sonny Boy	F. Westra, Leeuwarden.
30.		Mr. J. H. Penning, Laren.
31.	Schiet op	A. C. Seyfferd, Amsterdam.
33.	An Jo	I. R. de Dood, Sneek.
37.	Trewes	S. v. d. Meer, Leeuwarden.
38.	let	Ir. J. Ph. Korfhals Altes, Amersfoort.
39.	Alouette	J. en E. A. Brons, Groningen.
40.	lom	H. K. Overdiep, Groningen.
42.	Albatros	F. van Dam, Groningen.
43.	Meerkoet	W. Rinsma, Leeuwarden.
44.	Jellie	I. Iipes, Leeuwarden.
45.		D. Langenberg, Leeuwarden.
46.	Sperwer	J. Boomsma, Sneek.
47.	Amphitrite	Mej. M. Spakman, Groningen.
48.	Slipper	H. en J. de Rook, Lemmer.
49.	Bu	H. van Slooten, Leeuwarden.
51.	Tramp II	G. de Boer, Leeuwarden.
52.	De Trekkers	F. Douma, Lemmer.
53.	Ewer	T. Bos, Groningen.
54.		S. P. Rietema, Groningen.
55.		
56.		S. van Slooten, Leeuwarden.
57.		T. v. d. Tuin, Groningen.
58.		
59.		D. Smit, Grouw.
60.	Princehof	H. v. d. Woude, Leeuwarden.
61.		
62.	Pantoffeltje	Greta, Polet, Leeuwarden.

12-VOETS JOLLEN.

No.	Naam van het schip.	Eigenaar en Woonplaats.
2.	Waterrot	P. D. Matak Fontein, Sneek.
3.	Stormy Weather	H. Halbertsma, Sneek.
4.	Hoasts	K. G. Postma, Sneek.
5.	Gerda	E. v. d. Meulen, Leeuwarden.
6.	Reidhin	A. Marcus, Groningen.
7.	Puuleschil	J. Bakker, Leeuwarden.
8.	Us Idiael	Syndicaat Oppenhuizen, Sneek.
9.	Dirk	L. Bakker, Sneek.
15.	Notedop	E. W. Schaap, Sneek.
17.	Swift	P. Tiersma, Uitwellingerga.

94.	Aeolus	A. O. van Calcar, Eelde.
96.	Viking	J. P. C. Kniphorst, Paterswolde.
125.	Kemphaan	J. Cley, Groningen.
126.	De Haspel	Mej. H. M. Schreiber, Groningen.
127.	Schelm	H. van Duinen, Groningen.
128.	Arrow	J. v. d. Zee, Groningen.
129.	Funny	S. Heijers, Groningen.
130.	Valk	J. Rijkeboer, Groningen.
131.	Notedop	Dr. P. Tilma, Paterswolde.
144.	Weekend	A. Glatz, Groningen.
145.	N. N.	Mej. Frantzen, Groningen.
151.	Ri	E. v. d. Veen, Leeuwarden.
152.	Hoants	D. Leemburg, Leeuwarden.
159.	Marnocht	T. J. van Hout, Balk.
177.	Diego	J. Prummel, Groningen.
178.	Snuffel	C. J. B. Klingen, Groningen.
196.	Waterjuffer	Mej. J. Koopmans, Groningen.
199.	Reiger	G. Chr. Hillebrand, Nietap Leek.
204.	Jack	J. Pasma, Sneek.
205.	Soekoe Aijer	H. Nap, Groningen.
206.	Sjoe	A. H. Hillebrink, Groningen.
207.	Bries	S. Roeda, Leeuwarden.
217.	Herkla	Joh. v. d. Meulen, Broek bij Joure.
218.		Joh. v. d. Meulen, Broek bij Joure.
220.	Zwaluw	H. ten Have, Hoogezand.
221.	Njord	A. Holterman, Zwolle.
222.	Teddy	P. Bos & Co., Heerenveen.
223.		
224.	Argejo	G. Kracht, Sneek.
225.		
226.	Meeuw	H. R. Doesburg, Kropswolde.
227.	Synocht	L. L. Hoff, Oudehaske.
228.		
229.	Najade	Chr. Veenma, Sappemeer.
230.	Birt	T. Haan, Hoogezand.
231.	Marie	F. ten Kate, Hoogezand.

SCHOUWEN 4.75x1.42 M.

No.	Naam van het schip.	Eigenaar en Woonplaats.
1.	Ré	G. A. Atsma, Uitwellingerga.
3.	Wetternocht	G. Rijpkema, Akkrum.
6.	Poel	A. Oosterbaan, Akkrum.
7.	't Swealtsje	H. S. de Jong, Koudum.
10.	Synocht	K. Leemburg, Leeuwarden.
16.	Fjouwer Broerren	J. L. Zijlstra, Oppenhuizen.
18.	Trio	H. v. Sluis, Akkrum.
19.	Wetterrot	B. Grasso, Akkrum.
20.	Foarrit	U. G. de Jong, Oppenhuizen.
21.		
27.	Jonge Marten	S. Valkema, Oudega W.
28.	Drie Gebroeders	B. Henstra, Akkrum.
30.	Meeuw	A. de Groot, Giekerk.
32.	Anna	J. Douma, Oppenhuizen.
33.	Tietje	Gebr. de Boer, Grouw.
34.	Speurder	P. v. d. Weg, Akkrum.
35.	Zeillust	H. Tromp, Warns.
36.	De jonge Lieuwe	Chr. Schouwstra, Akkrum.

De Friese wildschieder

De wildschieder is een echt Fries vaartuijge, dat in hoofdzaak gebruikt wordt bij de jacht op waterwild. Het sloopje is licht en kan dus gemakkelijk over de polderdijken worden getrokken om het wild te bereiken; 't gaat niet diep, zodat 't geen bezwaar oplevert om over ondergelopen land te varen. Ook op het diepere water met zwaardere golfslag is het gemakkelijk te hanteren, het is zeewaardig en zeer snel.

Ook dit Friese sloopje gaat zijn ondergang tegemoet, het wordt in hoofdzaak verdraven door de roeischoou.

De wildschieder wordt van eikenhout gebouwd en verist een behoorlijke vakbekwaamheid en routine, terwijl de roeischoou ook wel van eiken, doch het meest van vurenhout wordt gebouwd. De wildschieder vraagt dus

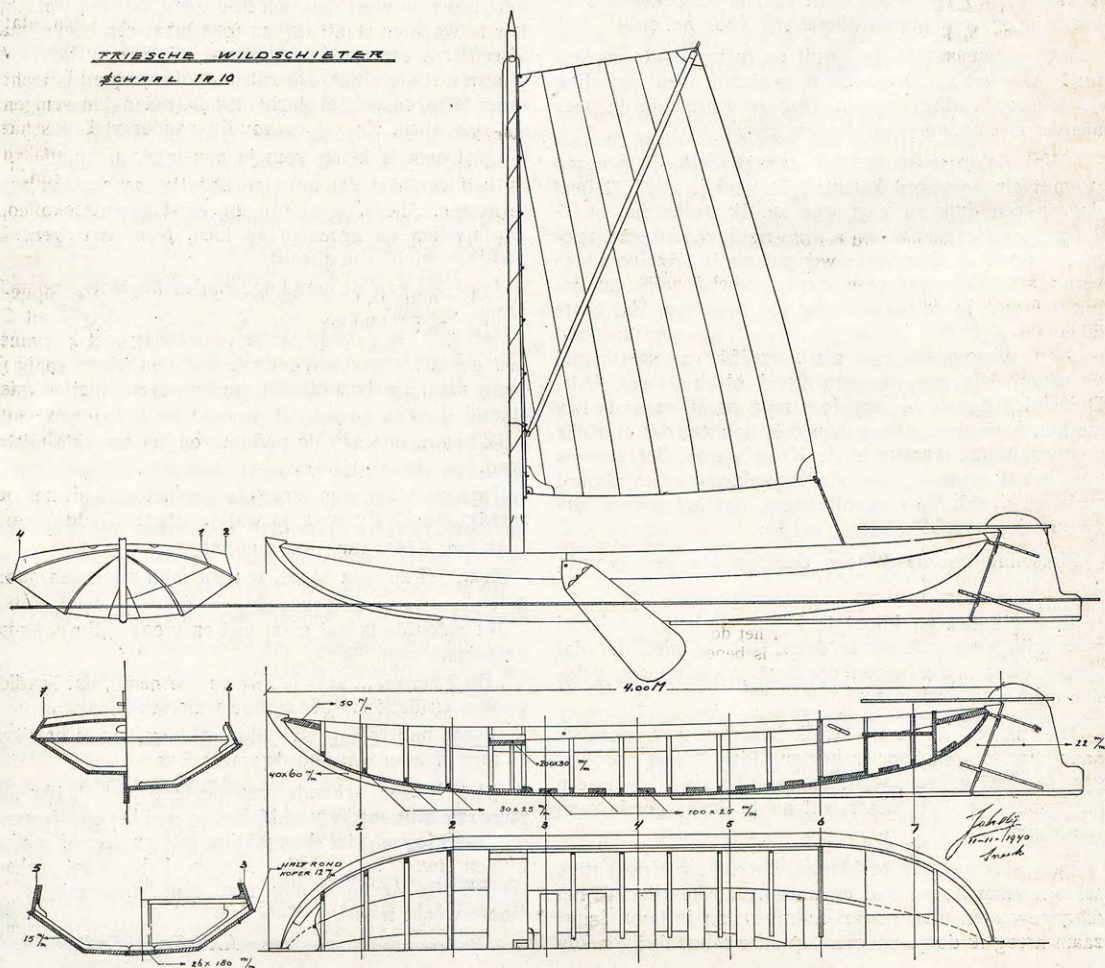
meer aan materiaal en aan arbeidsloon. Het sloopje komt nog het meest voor in Friesland in de omgeving van Opperhuizen en Uitwellingerga.

Deze tekening is gemaakt naar de wildschieder, die behoort aan den heer W. Zeijl te Sneek; ze is gemaakt door wijlen den bekenden scheepsbouwer van Friese sloopjen, den heer Bijl te Opperhuizen. Het is zeer zeker het laatste sloopje dat door Bijl is gebouwd.

In het Fries Scheepvaart-Museum te Sneek is nog een pracht-model van een Friese boeier van hem, terwijl daar ook nog een model van een wildschieder is.

Misschien komt het Bestuur van dit Museum er ook nog eens toe om een plaatsje in te ruimen voor tekeningen van de oude Friese sloopjen?

FRIESCHE WILDSCHIEDER
SCHAAL 1:10

De wildschieder is van eikenhout gebouwd, ze is 4.00 M. lang en 1.25 M. breed over alles. Bij de voorsteven zitten aan iedere kant een hol en ook de voorsteven zelf is van boven hol. Dit is zo gemaakt om het geweer of 't ganzenroer er in te leggen en steun te geven bij het vuren. Er zijn geregeld twee paar roeiriemen bij en één zwaard, dat aan een leren riempje wordt opgehangen. Het zeil is niet groot en er wordt dan ook maar alleen met een lopende wind mee gezeild. De maten van liggers, huid en inhouten zijn op de tekening allen in m.M. aangegeven.

De heer A. ten Cate, de vorige voorzitter van de Kon. Zeilver. „Sneek”, schonk indertijd aan het Wilhelminapark te Sneek een wildschieder voor de vijver. Wanneer deze goed onderhouden wordt, blijft dit scheepsmodel nog lang voor het nageslacht bewaard. No. 7.

De N.N.W.B.-klassen.

DE KLEINE TJOTTER.

Hierbij de tekening van een tjotter, lengte tot en met 4.70 M., breedte tot en met 1.70 M. Het zeiloppervlak moet beneden 16 M². oppervlakte blijven; de fok wordt gemeten volgens de voor-driehoek.

Dit is de kleinste tjotterklas van de Noord Nederlandse Watersport Bond; het zeilteken is het nummer met een streep er onder, dus net andersom als bij de 7.10 M. klasse.

De tekening van deze tjotter verschilt van de tekening van de Mar-nocht (zie Golfslag no. 8), welke van boegen is gebouwd. Deze tekening is van een zogenaamde tweegangstjotter: ze bestaat uit een bijna plat vlak voor en achter op een punt uitlopend, waarop dan de zijden zijn aangebracht, bestaande uit één brede plank. Op deze zijden is dan weer op dezelfde manier het zetboord aangebracht, als bij de tjotters van boegen gebouwd. In-houten, vlakliggers, zijn daardoor veel eenvoudiger en deze bouw geeft ook een flinke besparing aan materialen en arbeidsloon. Ook zijn deze soort tjotters meestal niet van snijwerk voorzien: de traditionele Earn (Arend) ontbreekt dan ook veelal op het roer.

Deze kleine tjotter is de enigste soort die nog geregeld op de wedstrijden van de verenigingen, aangesloten bij de N.N.W.B., uitkomt en ons nog verheugt door een tamelijk goede deelname.

Er komen in deze klasse ook tjotters voor, welke van boegen zijn gebouwd, doch eigenaardig is het dat de tweegangstjotter niet minder snel is dan de boegstjotter: ze zeilen hun wedstrijden met wisselvallig succes. De Eva van J. de Wilde te Sneek (No. 1) is een tweegangstjotter en de Brasem van P. v. d. Laan te Sneek (No. 13) is van boegjes gebouwd en deze ontlopen elkaar wat snelheid betreft zeer weinig.

Met vrij grote zekerheid kunnen we aannemen dat de tweegangstjotter de grondvorm is van de Friese schouw, die zeer zeker uit bezuiniging op het arbeidsloon is ontstaan, want de schouw is weer gemakkelijker te bouwen dan de tweegangstjotter.

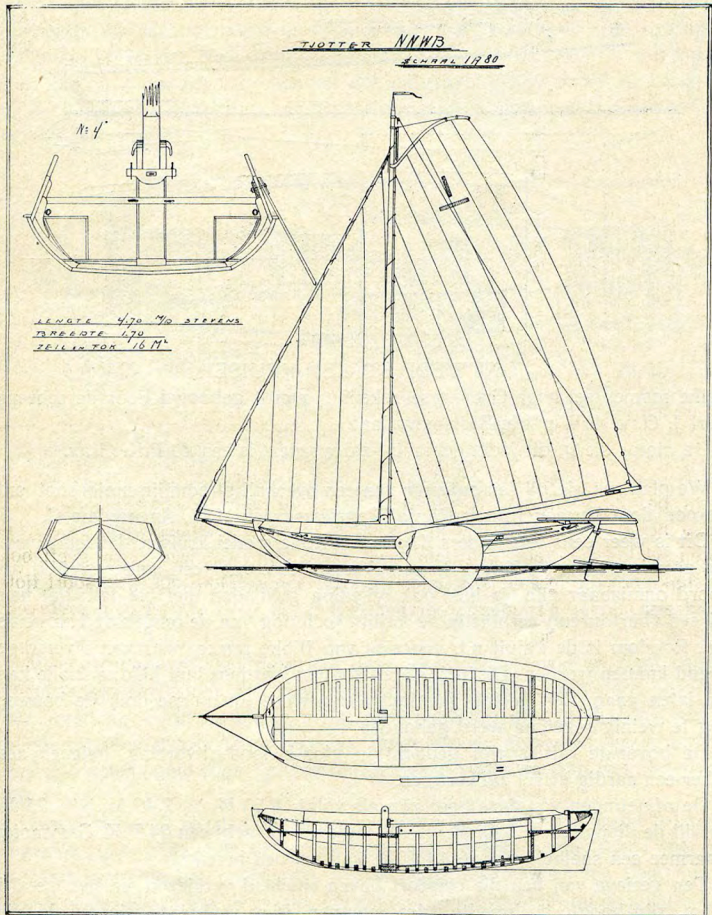
De tweegangstjotter wordt in geen enkel Nederlands boek, dat over de zeilsport schrijft, besproken of aangeroerd. De schrijvers weten het bestaan er zelfs niet van en ze schijnen ook niet te weten, dat de Secretaris van de N. N.

W. B. alle mogelijke inlichtingen over de zeilsport, en alles wat daar aan vastzit, van het Noorden kan verstrekken.

Wanneer wij de *snelheid* van deze tjotter beschouwen, welke zonder tekening en op 't oog wordt gebouwd (dus oude tijd) ten opzichte van het Pampusjacht (ook met 16 M². zeil), dat getekend is door één van de beste Hollandse scheepsbouwers en dat beoordeeld en goed gekeurd is door de bloem van onze Hollandse scheepbouwkundigen, die voor het merendeel de ingenieurs-titel voeren (dus moderne tijd), dan kunnen wij de opmerking niet onderdrukken, dat we, wat snelheid betreft er niet veel op vooruit gegaan zijn.

Sneek.

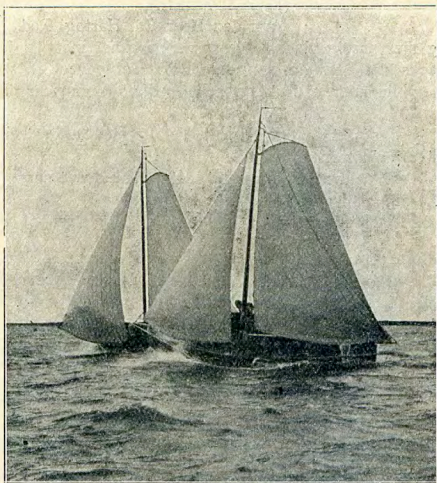
JOH. OLIJ.

De N.N.W.B.-klassen.

Nu iets over de tuigage enz. van de tjotters en wat daar over in onze Nederlandsche zeilersboeken voorkomt. Nemen wij eerst het boek van den heer H. C. A. van Kampen. Op blad 26 schrijft deze dat het tuig onder het sloeptuig thuis gebracht moet worden. Onze ouders noemden dit soort tuig bazaar-tuig en ik geloof zeker dat dit bazaar-tuig van de tjotter reeds veel eerder werd toegepast, dan het tegenwoordige sloeptuig met rechte gaffel en aangeregen voetlijk op de giek. Oude afbeeldingen van dit bazaar-tuig kunnen dit wel bevestigen. Op bladz. 31 wordt een boeiertuig een bastaardtuit genoemd en de boegspriet wordt dikwijls kluiverboom genoemd. Maar een kluiverboom is geen boegspriet en een bazaar-tuig met kluiver is geen bastaardtuit, dat afgeleid kan worden van het sloeptuig. Op bladz. 75 wordt nog even aangehaald, van een vaste ijzeren uithouder de „botte loef”, die met vaste ijzeren stangen enz.

Wanneer de „loefbiter” een ijzeren boegspriet zou worden genoemd, daar zouden we vrede mee kunnen nemen; het woord botteloef wordt bij ons sporadisch gebruikt. Op bladz. 195 wordt medegedeeld, dat teekeningen van platbodem schepen moeilijk zijn te krijgen, maar van de tjotter gelukt het heelemaal niet om een tekening te plaatsen. Dit is vrijwel alles wat dit boek van deze zoo bij uitstek nationale schepen kan mededeelen.

Tjotters 4.80 M. in actie.

In het boek van den heer C. L. M. Philippona „Van zeilkano tot Oceaanjacht” (deze beschrijving vindt men ook in het boek „Het zeilen” van denzelfden schrijver, dat is uitgegeven in 1920) vindt men op bladz. 116 tot bladz. 132 onder het hoofd „Ronde- en platbodem vaartuigen” een uitgebreide beschrijving, waarvan wij het volgende aanstippen.

Men vindt daar eerst de vraag beantwoord, wanneer voor het eerst zijzwaarden werden gebruikt. Dit is vermoedelijk in de 14 eeuw. Tevens vermeldt hij, dat het tegenwoordige bazaar-tuig \pm in de 16e eeuw deze vorm heeft gekregen; het werd afgeleid van het smakzeil. Dit smakzeil heeft ongeveer de vorm van wat hier bekend is onder de naam van Drentsche fok. Het bij ons bekende bazaar-tuig werd het eerst toegepast in groote getale aan de Zaan, vandaar is dan ook zeer zeker de naam afgeleid: be-Zaan-getuigd.

Maar ook deze schrijver noemt de boegspriet een kluiverboom. Hij licht echter door vele oude pentteekeningen de vormen van de zeilen toe. Deze schrijver is zeer optimistisch over het voortbestaan van de platbodem schepen.

Wij kunnen deze meening niet deelen en gelooven, dat de platbodemschepen wel van onze wedstrijden zullen verdwijnen.

Ook wordt er een uitlegging gegeven over de benaming *Tjotter*. Deze benaming komt voor het eerst voor op een programma in 1882 voor de Hollandia zeilwedstrijden. Ook wij spraken in onze jonge jaren van boeiers en jachten en van *booten*, doch nimmer van *Tjotter*. Het zou wel eens aardig zijn wanneer de oude zeilvereenigingen eens in hun archieven nasnuffelden wanneer bij ons voor het eerst deze naam *Tjotter* werd gebezigd.

Philippono wil het afleiden van het plat Duitsche woord *tiodute toiodute jodute*, welke woorden weer een samenstelling zouden zijn van *thiod ute* en dit beteekent een uitroep voor *volk aan dek*. Door de zeer hooge zeilen zou het bevaren steeds moeilijker worden: vandaar de uitroep *tiodute* en de verbastering *Tjotter*. Ook noemt hij 't een Friesche verbastering van *Kotter*, zooals het Hollandsche kerk in het Friesch tsjerk is, zou dan van *Kotter Tjotter* komen.

Ook komen in dit boek teekeningen voor van *Tjotters*; het is werkelijk lezenswaardig en voor de leden van de Sneeker Zeilclub ter lezing te krijgen bij hun Secretaris.

JOH. OLIJ.

DE FOTO-WEDSTRIJD „JONG NEDERLAND“.

De Vereeniging tot bevordering van het tijdelijk verblijf van kinderen in gezonde streken „Voor jong Nederland“, kunt U, al fotografeerende, een dienst bewijzen, zonder dat het u zelf iets kost.

Als u Criterion Papierfilms gebruikt en bij elke inzending voor den wedstrijd een ledig doosje van dit merk oer films is gevoegd, dan steunt U reeds het goede doel, want de **Wed. Wm. Holst, Haringpakkersweg 10—18, Amsterdam**, stort voor elke inzending van 3 foto's 15 cent in de vereenigingskas.

Maar bovendien heeft de inzender nog kans iets te winnen. Een 25-tal nieuwe prijzen zijn door haar voor den foto-wedstrijd beschikbaar gesteld.

De foto's moeten voor 15 September 1934 ingezonden worden. Van het beste negatief wordt geheel gratis een vergrooting 13 × 18 gemaakt en toegezonden. Foto's en negatieven krijgt men terug.

Alles met alles wordt de fotowedstrijd „Jong Nederland“ zóó aantrekkelijk gemaakt, dat wij overtuigd zijn, dat hij zal slagen en de fa. Holst handen vol werk zal krijgen.

Men vrage een prospectus aan.

EVEN LACHEN.

Rechter: „U hebt den agent, die u verbaliseerde, een sigaar aangeboden. Weet u wel, dat u zich daardoor hebt schuldig gemaakt aan poging tot omkoopning.“

Verd. Jachtschipper: „Nu, als u die sigaar had gerookt, zoudt u dat niet zeggen.“

De N.N.W.B.-klassen*)

I. DE GROOTE SCHOUW.

De schouw is een speciaal Friesch vaartuig dat voor allerlei doeleinden in het bedrijf wordt gebezigd. Het is dus niet een speciaal pleziervaartuig. Toch werd de schouw al zeer spoedig voor het wedstrijd-zeilen ingericht en ontstonden er verschillende klassen in.

In de klas van 1.80 breed werd voor ruim dertig jaar reeds zeer vinnig gestreden en er bestond toen voor deze klas geen andere bepaling, dan de maximum breedte van 1.80 M. Er werd dan met windstilte een verschrikkelijk groot tuig op gezet; er waren er die 40 M² oppervlakte hadden en het is ongelooflijk hoe of die „waterrotten“ van voorheen deze scheepjes boven water konden houden.

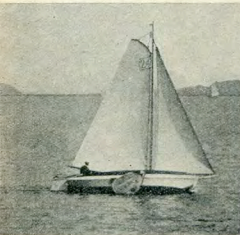
Wanneer ze deze zeilen voerden en er kwam een beetje wind, dan sleepten de zeilschootsblokken in het water en spoot het water door de reefgaatjes heen; dan was het hoozen en nog eens hoozen en met de ballast werken. Onze jongelui van thans hebben nu maar speelwerk daarbij vergeleken.

Vele van die schouwen behooren reeds tot het verleden. Toen ik verleden jaar eens op de wandelweg stond bij Grouw zag ik nog de „Snel“ van Kalsbeek: ook nog zoo'n oude strijder! Ik stond daar zoo naar te kijken — de schouw is nu nog even beter dan een wrak — toen werd me een hand op mijn schouder gelegd en terwijl hij naar de schouw wees, zei de ander: „We worden ouder, jongen!“ Een oogenblik later hadden wij het over Sj. Hoekstra, Kalsbeek, Eernewoude, Poppingawier, Polle, Olij, v. d. Zee, Velsink, Visser, Hiemstra, enz., enz. Dat waren alle schouwen, welke korter waren dan 6 Meter, en indertijd een prachtige klasse vormden.

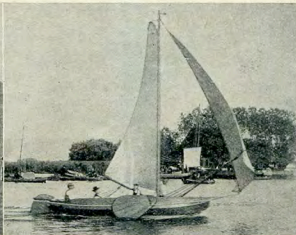
De heer v. d. Zee bouwde toen zijn bekende snelle schouw „Friso“, welke 6.40 M. lang was: een teekening daarvan vindt men in het boek „Van Zeilkano tot Oceaanjacht“ en in het boek „De Zeilsport“. Het hek was toen de de dam en we kregen zeer lange schouwen, waarvan de Sneeker schouw de „Anna Scilla“ mijns inziens het snelheidsrecord heeft bereikt.

*) Onder dit hoofd hopen wij geleidelijk de diverse N.N.W.B.-klassen (ook die welke vrijwel uitgestorven zijn) te beschrijven en af te beelden.

DRIE BEKENDE SCHOUWEN UIT VROEGER JAREN.

De Waterrat
van den heer S. J. Olij,
Secr. N.N.W.B.

Friso
van den heer H. v. d. Zee,
Off. Meter N.N.W.B.

Dolfijn van den heer G. Velsink.
Deze schouw won eens in 1 jaar in
11 wedstrijden 10 1e pr. en 1 2e.

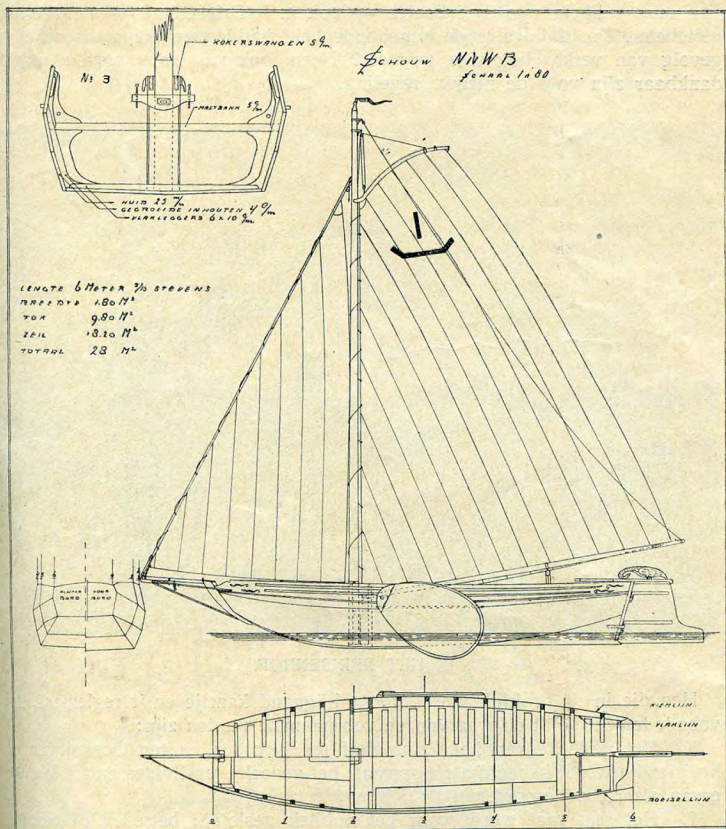
Er ontstonden verschillende „Polle“-schauwen om de „Anna Scilla“ in snelheid te overtreffen, wat ten slotte leidde tot wat het hoogtepunt van de glorie zou worden: de groote en welbekende strijd in Amsterdam. Het was een titanenstrijd in vliegend stormweeer en een grootsche demonstratie van het kunnen van de Friezen in hun boot.

Toch zag men in, dat het beter was om ook de maximum lengte te bepalen en al voordat de N.N.W.B. was opgericht werd door vele zeilvereenigingen de schouwenklasse uitgeschreven van 6.00 M. lengte bij 1.80 M. breedte. De grootte van het tuig was echter vrij. Bij de oprichting van de N.N.W.B. werd deze schouw als een klasse-schouw opgenomen en werd de maximum grootte van het zeil op 28 M². bepaald en werd ook het zeilteeken vastgesteld.

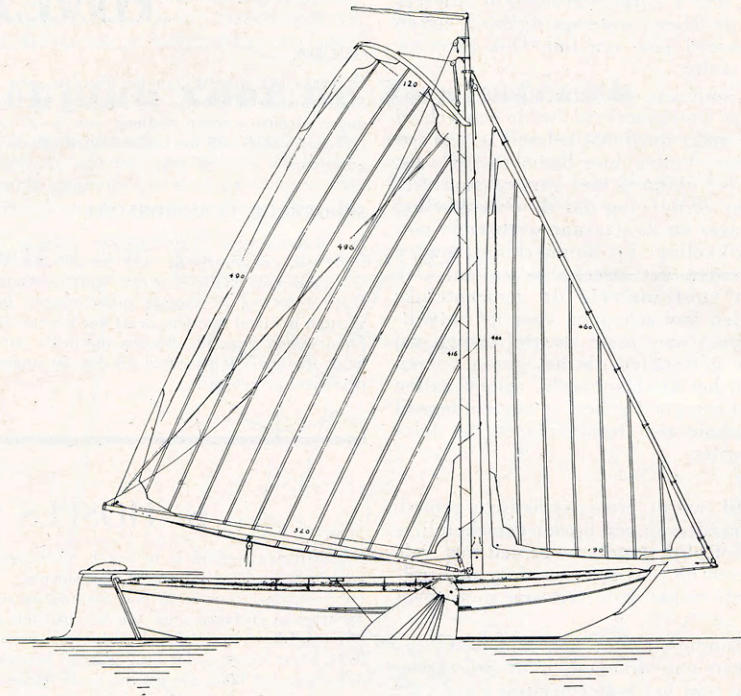
Een zes-tal van deze schouwen is nog ingeschreven geweest, doch doordat deze geen verlenging van hun certificaat aanvroegen, zijn ze zoo zachtjes aan van de wedstrijden verdwenen. Wat intusschen wel jammer is voor deze echt-nationale klasse.

Wij geven hierbij een teekening met zeilplan en zeilteekening van een dergelijke klasse-schouw (geteekend door de fa. Olij en v. d. Weij, jachtbouwer te Sneek). Moge deze publicatie er toe meewerken, dat wij de schouwen-klasse nog eens in eere hersteld zien!

Sn.

Een nieuwe schouw als opleidingsboot

stalen FRIESE SCHOUW schaal 1:20.
zeil 9,8 m, fok 4,2 m, totaal 14 m.

Cliché: Leeuwarder Courant.

Voor het „Koninklijke Fonds voor het onderwijs in de scheepvaart” te Amsterdam is bij de N.V. Scheepswerf voorheen J. Hendriks te Dôdewaard, een derde instructievaartuig in aanbouw, dat onder de naam „Prinses Beatrix” op de Nederlandse wateren zal varen. Het schip zal in deze maand door de prinses zelf te water worden gelaten.

Het wordt een jacht van 54 meter lengte, dat evenals zijn beide voorgangers aan het dek enige sloepen zal hebben, die men nodig heeft voor de praktische opleiding van de leerlingen aan boord van deze schepen om te roeien en te zeilen.

De voorzitter van de „Stichting ronde- en platbodemjachten”, de heer C. J. van Waning te Rotterdam heeft, geïnspireerd door de

ijzeren GWS-schouwen, enige tijd geleden voorgesteld om voor dit doel nu eens een paar Friese schouwen te gebruiken met enkele wijzigingen. O.a. moeten deze schouwen onzinkbaar zijn en het hier toegepaste sprietzeil werd vervangen door een gaffelzeil. Het ontwerp voor deze schouw is gemaakt door de heer L. Stelwagen te Grouw.

Er zijn nu twee van deze schouwen in aanbouw bij de scheepswerf van gebr. Valentijn te Langeraar (Z.H.). Deze schouwen worden vijf meter lang en voeren een tuigoppervlak van 14 m². Dit tuig wordt gemaakt door de firma Molenaar in Grouw. De jonge varengasten zullen dus binnenkort opleiding krijgen in Friese schouwen.

De Golfslag

TIJDSCHRIFT VOOR IEDER DIE AAN EN OP HET WATER LEEFT
 ORGAAN VAN DE UNIE VAN WATERTOERISTEN
 EN DE NOORD NEDERL. WATERSPORT BOND

Het admiraalzeilen.

Tijdens onze vaartocht, vorige zomer, werd ons door een dame gevraagd, wat nu eigenlijk dat admiraalzeilen wel was en betekende.

Wij beloofden die dame in „De Golfslag” antwoord op deze vraag te geven, omdat wij overtuigd zijn dat ook meerderen wel eens iets over de admiraal-schapzeilen — zo noemde men het vroeger! — willen weten.

De dame in kwestie moet ons excuseren dat wij haar naam niet met de letters — zoals voor de beantwoording der vragen gebruikelijk is — kunnen weer-geven, want in de roezemoes van de vaar- en concoursbesognes is ons haar naam ontschoten.

We leven evenwel in de hoop dat zij dit artikel lezen zal.

Het eigenlijke zeilen in Admiraalschap dan, vindt het ontstaan in het gilde-wezen.

Zoals in vroeger tijden de ambachten in gilden waren onderverdeeld en ge-groeped, zo hadden ook de zeilers — laten wij zeggen — hun gilde.

Het is de bekende dichter en voordrachtskunstenaar Hullebroek, die, laat hij ons doen denken aan de gilden, ook direct doet denken aan de gildefeesten. Volop jolijt en een glas „met wat er was”.

Zo hadden dan ook in vroeger dagen de zeilers — motorjachten als speel-vaartuigen waren er toen niet — hun gildefeesten, bestaande uit een optocht met daarna een feestdis, kanonades en vuurwerk. Dat de zeilers die optocht op het water hielden, dat spreekt wel vanzelf.

Meestal werden de speelvaartuigen in drie groepen verdeeld, waarvan aan het hoofd van iedere groep een bevelvoerder werd aangewezen. Die leiders werden betiteld met Admiraal, vice-Admiraal en Schout bij Nacht.

Op de commando's van deze gezaghebbende varenslieden werden gemeen-schappelijk verschillende manoeuvres uitgevoerd.

Feitelijk bedoelde men daarmee de vaardigheid van de zeiler op de proef te stellen.

De Admiraal werd een vlaggen-saluut gebracht, waarmee gewoonlijk de manoeuvreerpartij eindigde.

De belangstelling aan de wal en ook op de schepen aan de wal was steeds groot voor dit feestvertoon. Dikwijls werd de admiraal niet bij keuze aange-geven, maar werd die jachthouder uitverkoren, die in een bepaalde zeil oefening,

alias een -wedstrijd, als overwinnaar uit het toernooi kwam. Ten bewijze daarvan werd dan een haneveer in de mast van 't vaartuig van de winnaar gestoken.

De jachten werden met vlaggen en wimpels getooid, waardoor in later jaren voor dergelijke vaartochten de benaming „wimpel-tochten” in zwang is gekomen. Van een eigenlijk admiraalvaren was toen haast geen sprake meer. Men vierde feest, werkte zwaar met kanonnetjes en muziek luisterde de tocht op. Na de maaltijd werd het traditionele vuurwerk afgestoken. In die dagen behoorde dat stevast bij het admiraalschapzeilen, zo ook bij het (vervormde) wimpeltochtvaren.

Na deze periode is de belangstelling weder opgewekt voor het zeilen in admiraalschap (omstreek 1898-1900) en is de naam toen veranderd in: admiraalzeilen, welke benaming men nu nog aan zo'n manoeuvreer-oefening toekent.

Er is ook nog een andere lezing over het ontstaan van het zeilen in admiraalschap; een lezing, welke verband houdt met de koopvaardijvaart in vroeger jaren. De roof- en vijandelijke overvallen, waaraan de koopvaarders in vroeger tijden zo dikwijls bloot stonden, noopten hen tot het nemen van beschermingsmaatregelen. Het varen in een of meerdere convoien was dan dikwijls een redmiddel. Dergelijke convoien stonden dan onder bevel van een admiraal, vice-admiraal en schout-bij-nacht. Dikwijls moesten staaltjes van zeil- en vaarkunst getoond worden, om aan de belagers te ontkomen. Daartoe gaven dan de admiraal en zijn vervangers de orders.

Zo zegt men, stamt uit die dagen reeds het zeilen in admiraalschap, of zo wij het tegenwoordig noemen: het admiraalzeilen. De jachthouders in die dagen vonden het een groot genoegen hun „grotere broers” eens te kunnen nadoen.

Welke van de twee lezingen de juiste is, weten wij niet. Wel wil het ons altijd voorkomen, dat in het admiraalzeilen iets goeds schuilt. Niet alleen dat men leert manoeuvreren, maar tevens leert men rekening houden met anderen, omdat men *gemeenschappelijk* iets moet uitvoeren en tot stand brengen.

Admiraalzeilen zou men feitelijk kunnen beschouwen als de tegenhanger van wedstrijdzeilen. In de wedstrijden toch wil ieder trachten een uitblinker, dan wel de eerste te zijn. Bij admiraalzeilen is zoiets uit de boze.

Het zeilen in admiraalschap voor speelvaartuigen is van veel vroeger tijden dan het eigenlijke wedstrijdzeilen zoals wij dat kennen.

Voorhands ziet het er nog niet naar uit, dat het admiraalzeilen (*het gemeenschappelijk zeilen en samenwerken*) het wedstrijdzeilen zal verdringen.

WELKOM TE SNEEK.

Een Hardzeildag van tachtig jaar terug.

De K.Z.V. Sneek staat klaar om de duizenden te ontvangen op de Kermis-Woensdag, zoals ze dat al een tachtig jaar heeft gedaan.

Ondertussen heeft de watersport een geweldige verandering ondergaan, zó dat men haast van een revolutie spreken kan.

Om de Hardzeildag heen heeft zich een hele zeilweek gevormd, die stellig de roem die dit oude Volksfeest heeft bezeten, nog zal vergroten.

Het lijkt ons wel aardig eens een greep te doen uit de geschiedenis van onze oude Zeilvereniging en wij doen dat aan de hand van twee advertentjes uit de Leeuwarder Courant, uit het jaar vóór de oprichting der Zeilvereniging en uit het oprichtingsjaar zelve. Daarnaast geven we een verslag uit dezelfde courant van de eerste verenigingswedstrijd.

Leeuwarder Courant, Dinsdag 13 Aug. 1850.

HARDZEILPARTIJ TE SNEEK.

Met toestemming van het E.A. Bestuur der stad Sneek, zullen aldaar worden Verhardzeild op Woensdag den 21 Augustus 1850, des namiddags precies te 2 ure: *Vier Fraaije Prijzen en Premien*, als:

- 1°. Door Vracht-, Beurt- en Veerschepen van 8 el over steven en daarboven.
- 2°. Door Jagten en Booten van 6 el tot beneden 8 el.
- 3°. Door Booten van 5 el tot beneden 6 el.
- 4°. Door Bootjes van 4 el 8 palm en daar beneden, vrij van belasting en getuigd met bazaar- of met sprietzeil.

Aangifte vóór of op Dinsdag 20 Augustus, bij den Heer A. Haagsma, te Sneek. Loting Woensdag 21 Aug., 's morgens 10 ure precies, bij G. de Ruiter, aldaar.

Men zal de Zeillaadje naar goedvinden kunnen inrigten, zoodat in dit opzigt de meestmogelijke vrijheid wordt gelaten.

Voorts wordt door de medewerking der Nederlandsche Zeil- en Roei-vereniging te Amsterdam uitgelooft voor een Roei-Wedstrijd van vierriems Gieken tot *Prijs*: Een stuk *Gewerkt Zilver* en tot *Premie*: Een stuk *Gewerkt Zilver* of voorwerp van anderen aard.

Aangifte vóór den 18 Augustus, bij den Heer Th. Cool, te Sneek; loting op den dag zelve, 's morgens 9 ure, bij G. de Ruiter aldaar.

Aardig is hoe uit deze advertentie reeds van het toenmalige contact met Holland blijkt.

Leeuwarder Courant 15 Juli 1851.

„In de *Sneeker Courant* leest men: Met genoegen vernemen wij, dat de vergadering van belangstellenden in de bloei der Sneeker Hardzeilpartij het gunstig gevolg heeft opgeleverd, dat er eene vereeniging is tot stand gebragt, onder den naam van: *Zeilvereeniging te Sneek.*”

De nieuwe vereeniging plaatste 8 Augustus 1851 de volgende advertentie in de *Leeuwarder Courant*:

ZEILVEREENIGING TE SNEEK.

Deze Vereeniging zal laten Verhardzeilen op Woensdag den 20 Augustus 1851, *Eenige Fraaije Prijzen en Premiën*, door:

- 1°. Vracht-, Beurt- en Veerschepen, lang 8 el en daarboven.
Prijs: Een zilveren Tabakspot en Komfoor.
Premie: Twee Groote Bloemvazen.
- 2°. Jagten en Booten van 6 el tot beneden 8 el.
Prijs: Een Zilveren Trekpote.
Premie: Een Porceleinen Pendule.
- 3°. Booten van 5 el tot beneden 6 el.
Prijs: Een Zilveren Soeplepel.
Premie: Een Schildpad Sigarenkoker.
- 4°. Bootjes van 4 el 8 palm en daar beneden, vrij geijkt van belasting en getuigd met Bazaan- of met Sprietzeil.
Prijs: Een Zilveren Tabaksdoos.
Premie: Een Zilveren Kurkentrekker.

Aangifte: ten huize van den Heer R. Gorter, op Dinsdag den 19, of uiterlijk op Woensdag den 20 Augustus, des morgens vóór 9 uren.

Loting: des morgens ten 10 ure precies, bij G. de Ruiter.

Men zal alleen met zeil- en stagfok mogen zeilen.

Geen inleggelden.

Het Bestuur der Vereeniging,

A. HAAGSMA, President.

TH. COOL, Secretaris.

Uit het zelfde jaar (1851) is 't volgende berichtje, ons allen wel bekend:

„Ter bevordering eener goede orde wordt ieder beleefdelyk verzocht, het vaarwater der mededingende schepen, bij hunne nadering, zoo veel mogelijk vrij te laten.”

En tenslotte het volgende verslag uit de *Leeuwarder Courant* van 22 Augustus 1851:

SNEEK, den 20 Augustus.

Heden werd alhier weder de jaarlijksche, zoo beroemde hardzeil-partij gehouden. In de eerste klasse: *Vracht-, beurt- en veerschepen* behaalde W. O. v. d. Meer van Ureterp, met het schip de *Koopman*, den prijs: een zilveren tabakspot en komfoor, en G. R. Zijlstra van Dragten, met de *Jonge Greult*, de premie: twee groote bloemvazen. In de 2de klasse: jagten en booten van 6 el tot beneden 8 el, S. J. van Niel van Sneek, met de *Anna Gesina*, den prijs: een zilveren trekpote, en Hotze Zandstra van Sneek met de *Amphitrite*, de premie: een porceleinen pendule. In de 3de klasse: booten van 5 el tot beneden 6 el, W. J. Zult van IJlst, met de *Jonge Jelte*, den prijs: een zilv. soeplepel, en S. A. Blijstra van Grouw, met de *Jonge Willem*, de premie: een schildpadden sigaarkoker;

terwijl in de 4de klasse, zoogenaamde *kleine bootjes*, R. Zijlstra van Dragten, den prijs, een zilv. tabaksdoos, en J. IJ. Flapper van Workum, de premie: een zilv. kurkentrekker, heeft gewonnen.

Het is onmogelijk juist te bepalen, hoe vele menschen van heinde en verre, dit feest weder bijwoonden, maar men kan, zonder overdrijving, verzekeren, dat hun getal duizenden en duizenden beliep, en heeft men, bij vorige gelegenheid als deze, wel eens hooren beweren, dat de hardzeil-partij te Sneek het toppunt harer hoogte bereikt had, dat zij vermoedelijk wel zou dalen in luister; de ondervinding van heden heeft dit beweren niet bewaarheid, integendeel, de luister van dit feest heeft zich niet alleen staande gehouden, maar is zelfs nog in uitgebreidheid toegenomen. Het is eenig in zijn soort, dit zeilfeest, eenig in ons vaderland, en onder al de volksvermaken bij onze natie in zwang, zal men te vergeefs naar zijn weêrga zoeken. Het is een heerlijk, overheerlijk schouwspel, die duizenden vrolijke menschen, die honderden heen en weder zeilende schepen; vooral wanneer het feest begunstigd wordt door zulk schoon weder als men heden had en wanneer het opgeluisterd wordt door eene muziek als die van het garnizoen van Leeuwarden.

Eere zij dan ook de directie van de *zeil-vereeniging*, hier onlangs opgericht, aan wier bemoeijingen en doelmatig genomene maatregelen men al dit schoons heeft te danken; eere aan allen, die het hunne toebragten, om dit heerlijk feest tot stand te brengen, en aan duizenden menschen een onschuldig vermaak, en aan menig ingezeten eenig, voor velen zelfs niet onbeduidend, geldelijk voordeel te bezorgen."

In de Prov. Friesche Courant van dat jaar staat als aantal deelnemers opgegeven: 21.

Moge de aloude traditie nog jaren worden hoog gehouden en moge de Sneek-week 't oude volksfeest nog tot meerdere luister brengen.

